

BYLO NEBYLO - 1

ĀšterĀ½, 01 leden 2013

Od Nového roku vám budeme servírovat "švédský stĀl vybraných událostí, jak šly dĀjinami". Pevně doufáme, Ā¾e se vám bude líbit. Tedy - doufáme dvĀ: pĀ™edevšim MĀ-ra Kosmasová, Āili autorka, i já, vaše Kudlanka... A nyní uĀ¾ menu pro 1. lednový týden:

...konjunkce planet, první poĀteek, barbaĀ™i v ĀimĀ, markrabĀ moravský, svatá kacĀ™ka, soumrak maurĀ, druhý po zákon setrvaĀnosti, právo a poĀádek, gramotnost pro slepé, Āárka teĀka Āárka, ze Āivota svĀtlušek, prvosjezd Václavského námĀstí, nejvĀtšoní z hobitĀ, já robot... Nejbohatšoní na události je samozĀ™ejmĀ 1. leden, jakoĀto první den roku dle gregoriánského kalendĀ™e pouĀivaného v mnoha zemích svĀta vĀetnĀ té našoní. Nový první leden jsme zdĀdili po starých Āimanech. Naproti tomu Keltové svĀtili Nový rok buĀ kolem letního slunovratu nebo podzimní rovnodennosti (se neví). StarovĀcí ĀidĀ ohlašovali Nový rok prvního dne mĀsice tišonri, tedy pĀ™ibli prvního zĀ™í. Dokonce i v prvních staletích našonho letopoĀtu se v EvropĀ novoroĀní datum všonelijak mĀnilo ale nakonec zvĀzila osvĀdĀená juliánská tradice. Egypťský kalendĀ™ - jeden z nejstaršoních kalendĀ™Ā vznikl pĀuly úĀetnictví a dĀovĀ evidence. Rok mĀl 365 dní a 12 mĀsícĀ po 30 dnech a pro vyrovnání se vkládal „malý mĀsíc“. EgypťšonĀ také zavedli pĀ™estupné roky. Āecký kalendĀ™ - Āecký den zaĀinal východem slunce. Roky nebo 13 mĀsícĀ po 29 nebo 30 dnech. PoĀátkem letopoĀtu byl první den první olympiády (8. Āervenec 776 pĀ™. n. l.). Mayský kalendĀ™ - zaĀinal rokem 3114 pĀ™. n. l. a pracoval s cykly po 5119 letech. Tomu Ā™íkám kulatý Āislo :-). Juliánský kalendĀ™ - z velké Āasti opsal od EgypťšonĀ Gaius Julius Caesar; mĀl 12 mĀsícĀ po 29, 30 nebo 31 dnech, kaĀdý Āot rok byl pĀ™estupný, kdy se pĀ™idával jeden den na konec mĀsice února. Sedmý mĀsíc roku byl nazván po Césarovi Julius a aby to bylo spravedlivé, tak následující mĀsíc pojmenovaný na poĀest císaĀ™e Augusta dostal také 31 dní a únor byl zkrácen na 28 dní. Āidovský kalendĀ™ - den zaĀinĀ západem slunce, týden má sedm dnĀ, poslední je šonon, abát (sobota). ZaĀatek roku byl urĀovĀn novoluním, které je nejbliĀšoní podzimní rovnodennosti. LetoĀet klade stvoĀ™ení svĀta podle rĀzných údajĀ Bible na 7. Ā™ijen 3671 pĀ™. n. l. Gregoriánský kalendĀ™ - kdyĀ rozdíl mezi kalendĀ™ním a slune poĀátkem roku dosáhl neúnosných 10 dní, provedl r. 1582 papeĀ ĀehoĀ™ VIII. reformu stávajícího (juliánského) kalendĀ™e. ProstĀ se pĀ™ebyteĀné dny šononkrtly a aby se podobným problĀm v budoucnu pĀ™edešonlo, po pĀ™estupných letech byl zredukovĀn tak, Ā¾e roky dĀlitelné stem jsou pĀ™estupné pouze tehdy, jsou-li zároveň dĀlitelné ĀtyĀsty. Islámský kalendĀ™ - je ĀistĀ lunární a nezná ani pĀ™estupné mĀsice, korán totiĀ¾ pĀ™estupné mĀsice výslovnĀ z Byl zaveden roku 637, poĀatek letopoĀtu byl stanoven na rok 622. ĀEínský kalendĀ™ - první zmĀnka o Āinském kalendĀ™ pochází z roku 2637 pĀ™ed n.l. a dodnes se pouĀívá v jihovýchodní Asii pro stanovení významných svĀtkĀ jako napĀ™íklad nový rok, kterýĀto je pohyblivý a kolísá mezi 21. lednem a 20. únorem. 1. leden 153 pĀ™. n. l. ‐ v Ā™ímském kon. kalendĀ™i se 1. leden stal zaĀtkem roku. Do této doby rok zaĀinal 1. bĀ™eznem.45 pĀ™. n. l. ‐ v Ā™ímské Ā™išon zaĀal pouĀívat Juliánský kalendĀ™, zavedený Juliem Caesarem 1334 ‐ král Jan Lucemburský udĀlil svĀmu prvorozenému synovi Karlovi titul markrabĀte moravského 1770 ‐ zaĀal platit tereziánský trestní zákoník; který sjednocoval trestní právo Āeských a rakouských zemí 1912 ‐ byla svrĀena dynastie ĀEching a vyhlášonena ĀEínská republika 1915 ‐ narodil se Jan Opletal, student zabitý pĀ™i protinacistické demonstraci 1942 ‐ zemĀ™el Jaroslav JeĀek, Āeský hudební skladatel 1979 ‐ byl zahájen 1. roĀník nejĀšoního a nejdelšon automobilového závodu Rallye PaĀ™íĀ¾-Dakar 2. leden 366 ‐ Alemani pĀ™ekroĀili zmrzlý Rýn a napadli Ā™ímské impĀrium 533 ‐ papeĀem byl zvolen Jan II., první papeĀ který si po zvolení zmĀnil jmĀno 1492 ‐ dobytím Granady šononly skonĀilo poslední maurské království na Pyrenejském poloostrovĀ 1757 ‐ Velká Británie ovládla indickou Kalkatu 1920 ‐ narodil se Izák JudoviĀ Ozimov, známý jako Isaac Asimov, americký spisovatel a biochemik ruského pĀvodu. Ve své první autobiografii uvádí, Ā¾e jako datum svého narození považuje 2. ledna 1920, i kdyĀ vzhledem k chybĀjícím dokumentĀm Āi pĀ™ípadně chybĀ pĀ™evodu z juliánského kalendĀ™e datum nejzšoní a správné datum mĀ Ā¾e být i 4. Ā™íjna 1919. 1965 ‐ ĀEeskoslovenská televize poprvĀ vysílala VeĀernĀek 3. leden 1521 ‐ papeĀ Lev X. vydal bulu, jĀ¾ exkomunikoval Martina Luthera z Ā™ímskokatolické církve co odmĀl odvolat 41 ze svých 95 tezí 1795 ‐ Rakousko a Rusko uzavĀ™elo smlouvu o tĀ™etím dĀlení Polska 1892 ‐ narodil se John Ronald Reuel Tolkien, anglický spisovatel, lingvista a tvĀrce fiktivního svĀta StĀ™edozemĀ 1923 ‐ zemĀ™el Jaroslav Hašonon, Āeský spisovatel 1934 ‐ na hnĀdouhelném dole Nelson III. v Oseku u Duchcova došonlo k výbuchu a následnému poĀáru, který si vyĀádal 142 obĀtí; jako dĀsledek byl pĀ™ijat tzv. Lex Nelson, který zĀ™izoval Státní bášskou inspekci. 1959 ‐ Aljašononka se stala 49. státem USA 1961 ‐ Došonlo k pĀ™erušonení diplomatických vztahĀ mezi Kubou a USA. Diplomatická roztrĀka vyústila nakonec v Karibskou krizi. 1992 ‐ zemĀ™ela Ludmila MojĀšononová, rehabilitaĀní cviĀitelka 4. leden - 1643 ‐ narodil se Isaac Newton, anglický fyzik, matematik, astronom, pĀ™írodní filosof, alchymista a teolog. Jeho publikace Philosophiae Naturalis Principia Mathematica, vydaná v roce 1687, poloĀila základy klasické mechaniky a dnes bývá Āazena mezi nejĀlešonitĀjšoními knihy v historii vĀdy. Newton v ní popisuje zákon všonobecné gravitace a tĀ™í zákony pohybu, které se na dalšoních 300 let staly základem vĀdeckého pohledu na fyzický vesmír. Newton propojil Keplerovy zákony pohybu planet s vlastní teorií gravitace a dokázal, Ā¾e pohyb pĀ™edmĀtĀ na Zemi se Ā™í stejnými pravidly jako pohyb vesmírných tĀles. 1809 ‐ narodil se Louis Braille, francouzský vynálezce slepeckého písma 1846 ‐ narodil se Jan Karafiát, Āeský evangelický farĀ™ a spisovatel. Jeho otec Františonon se oĀenil s vdovou se ĀtyĀ™mi dĀtmi, společnĀ pak mĀli dalšoních šononest, takĀ¾e jich bylo pĀ™esnĀ tolik, co malých bĀ ‐ v praĀšském Rudolfinu se konal první koncert ĀEeské filharmonie 2004 ‐ vozítko NASA Spirit pĀ™istálo úspĀšonĀ na Marsu 2010 ‐ zemĀ™el Cutomu Jamagū, jediný oficiálnĀ uznávaný ĀlovĀk, který pĀ™eĀil vý atomové bomby v HirošonimĀ i Nagasaki 5. leden 1355 ‐ Karel IV. byl v chrĀmu sv. AmbroĀe v MilĀnĀ korunovĀn Āeleznou lombardskou královskou korunou 1858 ‐ zemĀ™el nejvýznamnĀjšoní Āeský vojevĀdce 19. století Václav Radecký z RadĀe 1887 ‐ první pouĀití lyĀšoní v ĀEechách. J. Rössler-OĀ™ovský sjel na lyĀšoních Václav námĀstí. 1932 ‐ narodil se Umberto Eco, italský semiolog, filosof a spisovatel 1933 ‐ v San Franciscu byla

zahájena stavba Golden Gate Bridge 1994 – zemřela Eliška Junková, automobilová závodnice 6. leden - 7 p.n.l. – tři mudrci od východu přišli se svými dary do Betléma. Hvězda, která je vedle, však nebyla žádná kometa vlasatice. Tuto nepravdivou tradici zavedl italský malíř Giotto di Bondone, který roku 1301 pozoroval tehdy mimořádně jasnou Halleyovu kometu a pod dojmem tohoto úkazu ji namaloval nad královskou scénou na stěně kaple v Padově. No, a protože to vypadalo pěkně, tak se to ujalo. Betlémskou hvězdu ale byla ve skutečnosti vzácná trojnásobná konjunkce Jupitera se Saturnem v souhvězdí Ryb. Navíc Jupiter byl hvězdu Boha, Saturn hvězdu 1/2id a všeobecně se šlo o narození židovského krále, který změní svět. Tři hvězdné události onoho roku 7 př. muselo nastat skutečně velké světlo a hlavně se o ní opravdu přemýšlelo, pro což máme dnes archeologické důkazy 1412 – narodila se Jana z Arku, též Johanka z Arku, Panna orléanská, Panna Jana či Dobrá Lotrinka, francouzská hrdinka, kterou tak nějak nebavilo nadávat na neschopnost a zkorumpovanost politiků a místo toho se postavila do čela armády, vypráskala Angličany z Francie a zařídila korunovaci dauphinovi Karlovi. Za což byla odmítnuta a upálena. Dauphina, nyní již krále Karla VII., zatímco jen hryzalo svědomí nebo jen chtěl udělat pěkné gesto které ho nic nestálo, i požádal o obnovení církevního procesu a prohlásil Janu za oběť jejího omylu. Byla rehabilitována světským soudem v plném rozsahu. Papež Pius X. ji prohlásil roku 1909 za blahoslavenou a papež Benedikt XV. ji v o 11 let později svatošil. 1584 – skončila platnost Juliánského kalendáře v Řechách a v Rakousku, následujícího dne bylo podle Gregoriánského kalendáře 17. ledna 1838 – Samuel Morse provedl první úspěšné pokusy s elektrickým telegrafem 1943 – Heinrich Himmler vydal směrnicí o provádění poprav v koncentračních táborech 1955 – narodil se Mr. Bean Mára Kosmasová